

5. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія. Ч. 2. Спеціальна економічна теорія. – К.: ІЗМН, 1997. – 307 с.
6. Башнянин Г.І., Серета А.Р., Шевчук Є.С. Деякі принципи ринкової трансформації постсоціалістичної економіки// Екологія і економіка. – Львів: ЛКА, 1997. – С. 84-85.
7. Долан Э. Дж., Линдсей Д.Е. Макроэкономика. – СПб.: АО "Санкт-Петербург оркестр", 1994. – 405 с.
8. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Макроекономика. Аналітична економія. – Львів: Просвіта, 1997. – 671 с.
9. Маршалл А. Принципы экономической науки, т. 1. – М.: Прогресс-Универс, 1993. – 415 с.
10. Михасюк І.Р., Залога З.М., Сажинець С.Й. Основи та важелі державного регулювання економіки. – Львів: ЛДУ, 1998. – 78 с.
11. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. Микроэкономика. – М.: Экономика-Дело, 1992. – 510 с.
12. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения// Антология экономической классики, т. 1. – М.: Эконов, 1993. – С. 397-473.
13. Самуельсон П. Економіка. – Львів: Світ, 1993. – 494 с.
14. Смит А. Исследования о природе и причинах богатства народов// Антология экономической классики, т. 1. – М.: Эконов, 1993. – С. 79-396.

УДК 346.2:665.637.6

Доц. В.І. Блонська, канд. екон. наук;
магістрант Н.В. Сондор – Львівська КА

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ОБСЯГІВ ВИГОТОВЛЕННЯ МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Досліджується суть та значення планування діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання. Визначаються необхідні умови та методи вдосконалення планування обсягів виробництва мастильних матеріалів.

*Assist. prof. V.I. Blonska; undergraduate N.V. Sondor –
L'viv commercial academy*

The perfection of planning production capacity of lubricating materials

Essence and value of planning of enterprise activity is explored in the conditions of markets of manage. Necessary terms and methods of perfection of production capacity planning lubricating materials are determined.

Розвиток ринкових відносин в Україні буде успішних тільки тоді, коли відбудуться докорінні зміни в основній ланці економіки – промисловості, в першу чергу, збільшення обсягів виробництва, прибутку та інших ефективних показників господарювання. Основою підвищення прибутковості підприємств є розробка, прийняття та реалізація раціональних управлінських рішень, що базуються на стратегічному та тактичному плануванні.

Сутність планування полягає в обґрунтуванні цілей і способів їх досягнення на основі комплексу завдань, робіт, а також визначення ефективних методів і способів використання ресурсів усіх видів, необхідних для виконання цих завдань [2, с. 12].

Планування – одна з найважливіших функцій господарської діяльності промислових виробничих підприємств в умовах ринкової економіки. Ця діяльність постійно удосконалюється відповідно до об'єктивних вимог виробництва і реалізації товарів, ускладнення господарських зв'язків, підвищення ролі споживача у формуванні техніко-економічних і інших параметрів виробленої продукції.

Планування виробництва є вирішальним чинником ефективного ведення господарства в умовах його інтенсифікації. Воно ґрунтується на об'єктивних економічних засадах, і насамперед законі планомірного, пропорційного розвитку підприємства [1, с. 30].

Необхідно зазначити, що в сучасних умовах господарювання вдосконалення планування діяльності промислових підприємств та обсягів виробництва продукції, зокрема, не приділяється належна увага, що призводить до значних економічних втрат як для окремого підприємства так і країни в цілому. Спостерігається зниження інтересу до планової роботи, адже на діяльність підприємства впливає багато внутрішніх та зовнішніх факторів, які досить важко прорахувати, внаслідок чого плани часто втрачають реальність і розробляються формально.

Роль планування в обґрунтуванні обсягів виробництва продукції полягає, в першу чергу, у визначенні цілей підприємства та постановці чітких завдань; виявлення основних потреб ринку; оцінці реальних ресурсів та можливостей підприємства та способів досягнення стратегічних, поточних та оперативних цілей; забезпечення при цьому прийняття ефективних управлінських рішень.

При командно-адміністративній системі плануванню приділялася велика увага, однак його принципи значно відрізнялися від принципів планування в сучасних ринкових економічних системах. В умовах конкурентної боротьби вихідною позицією, початковим моментом планування є потреби ринку, попит на продукцію і послуги.

Основними складовими планування діяльності підприємства є:

- розроблення прогнозу збуту як основи розроблення короткострокових планів підприємства;
- планування виробництва та реалізації продукції (метод розрахунку);
- розробка нормативної бази планування;
- виявлення основних напрямків підвищення ефективності виробництва і розробка системи планування на основі нормативів на початок планового періоду;
- аналіз виробничої потужності підприємства і розрахунок пропускної спроможності устаткування;
- планування продуктивності праці, плану по праці та заробітній платі;
- планування собівартості продукції;
- планування матеріально-технічного забезпечення підприємства;
- фінансове планування підприємства

Важливими елементами при сучасному плануванні є наукове обґрунтування стратегічних та поточних планів, застосування прогресивних методів планування з використанням комп'ютерної техніки та економіко-математичних методів моделювання, дослідження та аналіз ринку продукції та сфери діяльності підприємства, побудова багатофакторних моделей стратегічного розвитку підприємства. Планування в масштабі окремого підприємства повинно бути процесом безперервним та пристосовуватися до змін ринкової кон'юнктури. Для підприємств доцільно здійснювати не тільки довгострокове планування, але і детальну розробку оперативних поточних планів по кожному підрозділу підприємства, календарні плани (декадні, місячні, квартальні, піврічні), що конкретизують цілі і завдання підприємства та узгоджуються з ресурсами підприємства та ринком збуту.

Виробнича програма або план виробництва та реалізації продукції є важливим розділом поточного плану. Виробнича програма визначає необхідний обсяг виробництва продукції у плановому періоді, який відповідає номенклатурою, асортиментом і якістю вимогам плану продажу. Вона обумовлює завдання по введенню в дію нових виробничих потужностей, потребу в мастильно-сировинних ресурсах, чисельності персоналу, транспорті тощо. Цей план тісно пов'язаний із планом праці і зарплати, планом по витратах виробництва, прибутку і рентабельності, фінансовим планом [3, с. 61].

В умовах централізованої системи планування вибору асортименту для підприємства не було актуальним. Однак, з розвитком ринкових відносин в Україні від оптимізації виробничої програми залежить безпосередній успіх діяльності підприємства та кінцеві фінансові результати. При проведенні планування обсягів виробництва продукції повинен бути чіткий взаємозв'язок між прогнозом збуту, планом продажу та планом виробництва (виробничою програмою). В ринкових умовах виробничі підприємства самостійно досліджують кон'юнктуру ринку, визначаються із асортиментом власної продукції, ціновою політикою та ринками збуту. Необхідно зазначити, що при виборі оптимального асортименту підприємство, в першу чергу, намагається отримати максимальний прибуток. Очевидно, що процес вибору оптимального асортименту повинен бути ітеративним і розглядати декілька варіантів із різними обмеженнями.

Важливим напрямком розвитку економіки України є зростання промислового виробництва в основі якого лежать інтенсивних фактори індустріального типу. Динаміка зростання промислового виробництва значною мірою залежить від кон'юнктурних умов внутрішнього та зовнішнього ринку. Важливим етапом стабілізації фінансово-економічного стану промислових підприємств України, зокрема, підприємств, що виробляють паливно-мастильні матеріали, є:

- забезпечення формування стратегічних планів розвитку з використання інновацій як головного інструменту досягнення нового рівня;
- диверсифікацію та оновлення номенклатури продукції, зменшення витрат на її виробництво з орієнтацією на техніку, що має вищі інноваційні рівні;
- оптимізація структури виробництва відповідно з наявними нішами ринків та перспективами освоєння нових секторів.

Прогноз збуту мастильних матеріалів – це саме той розділ плану підприємства, який диктує ринок. У ринковій економіці важливим напрямком економічної роботи будь-якого підприємства є оптимізація асортименту продукції з метою найкращого задоволення попиту споживачів. З метою оцінки максимально можливого попиту на мастильні матеріали на ринку України доцільно, на нашу думку, розглянути обсяги споживання масла та мастил за окремими видами економічної діяльності у 2005 р.

Таким чином, з аналітичної табл. 1 ми бачимо, що найбільша питома вага масла та мастил споживається у промисловості – 68,4 % або 240,5 тис. т, у сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві – 16,0 % або 56,3 тис. т та у галузі транспорту та зв'язку – 10,4 % або 36,6 тис. т. Отже, найбільша питома вага асортименту масел і мастил скерована на задоволення потреб промисловості, сільського господарства, мисливства та лісового господарства, а також транспорту та зв'язку.

Табл. 1. Споживання масла та мастил за окремими видами економічної діяльності в Україні у 2005 р. [4, с. 91]

№ з/п	Вид економічної діяльності	Спожито масла та мастил, тис. тонн	Питома вага споживання масла та мастил, %
1.	Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	56,3	16,0
2.	Промисловість	240,5	68,4
3.	Будівництво	11,3	3,2
4.	Транспорт і зв'язок	36,6	10,4
5.	Підприємства та організації інших видів діяльності	7,0	2,0
Всього		351,6	100,0

Розглянемо обсяги виробництва масла і мастил за період 2003-05 років в Україні за допомогою даних наведених у табл. 2.

Табл. 2. Виробництво масла та мастил в Україні за 2003-2005 рр. [4, с. 293]

Продукція	Роки:		
	2003	2004	2005
Масло та мастила, тис. т	180,0	214,0	172,0

З показників аналітичної табл. 2. видно, що у 2005 р. підприємствами України було вироблено 172,0 тис. т масла та мастил, що на 42 тис. т або та 19,6 % менше ніж у 2004 р. та на 8,0 тис. т або 4,4 % менше ніж у 2003 р.

Таким чином, з вищенаведених даних ми бачимо, що для України характерним є зменшення обсягів випуску мастильних матеріалів, однак при цьому обсяг споживання масла та мастил значно перевищує обсяги випуску даної продукції. Так, у 2005 р. було вироблено 172 тис. т масла і мастил і водночас спожито 351,6 тис. т, що свідчить про те, що більша частина масла і мастил, що споживалися були не вітчизняного виробництва. Отже, ми можемо зробити висновок, що при покращенні якості продукції вітчизняного виробництва, введенні в дію прогресивних технологій виробництва, що має вищі інноваційні рівні та оперативному та якісному аналізу кон'юнктури ринку мастильних матеріалів, дані підприємства можуть значно збільшити обсяги своєї діяльності та покращити її результати.

На нашу думку, з метою вдосконалення планування обсягів виробництва мастильних матеріалів підприємствами України, необхідне дотримання наступних вимог:

- проведення своєчасного і якісного аналізу та визначення потреби в продукції, обґрунтуванні обсягів випуску продукції у взаємозв'язку з попитом споживачів (складається на основі досліджень попиту та пропозиції на продукцію, кількості конкурентів тощо);
- ретельна розробка плану виробництва продукції в натуральному (умовно-натуральному) вигляді та плану виробництва у вартісному вигляді, взаємозв'язок та ув'язка даних показників;
- обґрунтування плану виробництва продукції з наявними ресурсами та виробничими потужностями підприємства;
- застосування економіко-математичних методів (моделей) у визначенні оптимальних планів з виробництва мастильних матеріалів.

Література

1. Декалюк О.В. Роль планування в управлінні операційними системами виробничого підприємства// Формування ринкових відносин в Україні. – 2002, № 17. – С. 30-35.
 2. Орлов О.О. Планування діяльності промислових підприємств: Підручник. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
 3. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К. Каравела, 2003. – 432 с.
 4. Статистичний щорічник України за 2005 рік. – К.: Консультант, 2006. – 576 с.
-

УДК 336.71(100)

*Асист. У.В. Владичин, канд. екон. наук – Львівський НУ
ім. Івана Франка*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО БАНКІВНИЦТВА

Розглянуто деякі питання економічної сутності іноземного банківництва. Наведено авторське визначення поняття іноземного банківництва, виявлено його місце у міжнародній банківській діяльності, а також визначено головні суб'єкти іноземного банківництва.

Ключові слова: іноземне банківництво, міжнародне банківництво, іноземний капітал, іноземний банк, банк з іноземним капіталом.

Assist. U.V. Vladychyn – L'viv NU named after Ivan Franko

Economic essence of foreign banking

The main issue of the article is the question about the economic essence of foreign banking. The authors determination of concept "foreign banking" is directed, the role of foreign banking in international banking is analysed and also author gives basic subjects of foreign banking.

Keywords: foreign banking, international banking, foreign capital, foreign bank, bank with foreign capital.

У забезпеченні фінансової стабільності держави та підвищенні рівня розвитку економіки країни провідну роль відіграє банківська система. В Україні, саме в умовах європейської інтеграції, коли існує необхідність досягнення рівня розвитку економіки розвинених країн світу, постає питання вдосконалення фінансової сфери. Одним із важливих джерел підвищення рівня капіталізації банків та фінансування економіки є іноземний капітал. На сучасному етапі банківська система і економіка України потребує притоку іноземних інвестицій, але існує необхідність визначення, в якій формі та на яких умовах потрібно залучати іноземний капітал у банківську сферу.

Дослідженням розвитку банківського капіталу та проблемам залучення іноземного банківського капіталу в сучасній вітчизняній літературі приділяли увагу такі економісти-дослідники, як М. Алексеєнко, Т. Вахненко, О. Галицька, Ж. Довгань, І. Лисенко, А. Падалко, О. Сніжко та інші. У своїх працях вони досліджували суть поняття банківського капіталу, визначали його класифікацію, а також регулювання потоків іноземного капіталу та його участь у банківській сфері. Однак безпечний та стабільний розвиток банківської системи та економіки України потребує вирішення багатьох важливих і дискусійних питань, серед яких роль іноземного банківництва у розвитку економіки країни та його вплив на фінансово-кредитну систему, проблеми